C/2026/868

27.2.2026

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto

Teollisuusosuuskunnat vastauksena osallistavan ja kestävän kilpailukyvyn haasteeseen

(oma-aloitteinen lausunto)

(C/2026/868)

Esittelijä: **Giuseppe GUERINI (IT–III)**

Yhteisesittelijä: **Michal PINTÉR (SK – kat. 1)**

Neuvonantaja(t)	Diana DOVGAN (esittelijän neuvonantaja, ryhmä III) Alexandra ŠARINOVÁ (yhteisesittelijän neuvonantaja, kat. 1)
Komitean täysistunnon päätös	23.1.2025
Oikeusperusta	Työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
Vastaava elin	neuvoa-antava valiokunta ”teollisuuden muutokset” (CCMI)
Hyväksyminen jaostossa	12.9.2025
Hyväksyminen täysistunnossa	3.12.2025
Täysistunnon numero	601
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	198/0/3

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) kehottaa EU:n toimielimiä, jäsenvaltioita ja alueviranomaisia sisällyttämään osuustoimintaa liittyvää opetusta sekä keski- että korkea-asteen yleiseen yrittäjyys- ja ammatilliseen koulutukseen. Siihen kuuluisi rahoituslaitoksille ja toimialajärjestöille suunnattuja tietoisuuden lisäämiskampanjoita ja työpajoja, joilla varmistetaan niiden tietämys osuustoimintamallista. Kansallisten ja alueviranomaisten olisi edistettävä osuuskuntatoimintaa startup-yritysten ja nuorten yrittäjien keskuudessa. Erasmus+ -ohjelmaan olisi sisällytettävä erityiset mahdollisuudet osuuskuntatoimintaan.

1.2 ETSK korostaa, että EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden olisi tunnustettava teollisuusosuuskunnat Euroopan talouden keskeisiksi moottoreiksi ja toteutettava kohdennettuja taloudellisia kannustimia (verohelpotuksia, avustuksia, matalakorkoista rahoitusta), joilla rohkaistaan teollisuusosuuskuntia ottamaan käyttöön teollisen symbioosin ja kiertotalouden malli. Kunnallis- ja alueviranomaisten olisi tarjottava paikallisia verokannustimia ja tukia vastaperustetuille osuuskunnille sekä tuettava taloudellista kehitystä yhteisön tasolla.

1.3 ETSK kannustaa investoimaan kansallisesti ja alueellisesti yhteisiin teollisuus- ja ekoteollisuusalueisiin osuuskuntien paikallisen sijoittumisen helpottamiseksi. Lisäksi olisi tuettava teollisuusosuuskuntien tiedonjakoalustoja, jotta ne voivat vaihtaa asiantuntemusta ja laajentaa kestävää teollista tuotantoa.

1.4 EU:n koheesio-ohjelmiin olisi sisällytettävä osuuskunnille kohdistettuja poliittisia toimenpiteitä, jotta osuuskuntien vahvuuksia voidaan hyödyntää täysipainoisesti. Jäsenvaltioiden ja Euroopan komission olisi sisällytettävä osuuskuntiin liittyvät toimenpiteet alueellisiin kehittämissuunnitelmiin, jotta varmistetaan, että teollisuusosuuskunnat tunnustetaan paikallistason kestävän kehityksen edistäjiksi. Koheesiorahoituksessa, infrastruktuuri-investointisuunnitelmissa ja kehitysalueita koskevissa kansallisissa strategioissa olisi asetettava etusijalle osuustoimintaan perustuvat aloitteet alueellisen selviytymiskyvyn parantamiseksi.

1.5 Tekoälyn ja koneoppimisen kasvava merkitys teollisuudessa tekee datan saatavuudesta, tallentamisesta ja hallinnasta olennaisen tärkeää ja strategisesti merkityksellistä. Tästä syystä dataosuuskuntien arvo teollisuuden muutosten hallinnassa lisääntyy. ETSK kannustaa tässä yhteydessä Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan liike-elämän järjestöjä, myös osuuskuntia, ja tekemään yhteisiä aloitteita tällaisten keskinäisten järjestöjen kehittämiseksi tietojen hallintaa ja vaihtoa varten.

1.6 EU:n politiikoissa olisi tunnustettava, että osuuskuntamalli tarjoaa selvää lisäarvoa perinteisiin kaupallisiin yrityksiin verrattuna, sillä siinä asetetaan etusijalle demokraattinen hallinto, vaurauden tasapuolinen jakautuminen ja yhteisön vahva sitoutuminen, ja että sillä on vahvistava vaikutus EU:n strategiseen riippumattomuuteen samoin kuin luontaista häiriönsietokykyä ja sopeutumiskykyä, jotka soveltuvat erityisen hyvin monimutkaisten sosiaalisten ja taloudellisten haasteiden ratkaisemiseen.

2. **Johdanto ja taustaa**

2.1 Yhdistyneet kansakunnat on julistanut vuoden 2025 kansainväliseksi osuustoimintavuodeksi (IYC2025), jonka teemana on ”osuuskunnilla rakennetaan parempaa maailmaa”. Teeman valinta perustuu siihen tosiasiaan, että kansainväliset instituutiot tunnustavat yhä paremmin osuuskuntien roolin eri aloilla.

2.2 Osuuskunnat ovat yhteisö- ja solidaarisuustalouden yksiköistä yrittäjyyden kannalta jäsennellyin ja oikeudellisten muotojen ja entiteettiperiaatteiden osalta maailmanlaajuisesti laajimmin levinnyt muoto. Euroopan unioni ja monet kansainväliset instituutiot ovat tunnustaneet yhteisötalouden yritysten ratkaisevan aseman.

2.3 Suurin osa osuuskunnista on pk-yrityksiä, mutta joukossa on myös monia hyvin kilpailluilla aloilla toimivia suurempia yrityksiä. Vähintään 12 prosenttia maailman väestöstä on jonkin osuuskunnan jäsen, ja 280 miljoonaa ihmistä työskentelee osuuskunnissa, joista he saavat pääasiallisen tulonsa ja toimeentulonsa. Eurooppalaiset osuuskunnat käsittävät 141 000 jäsentä, viisi miljoonaa työntekijää ja 250 000 yritystä ([1]).

2.4 Euroopan unioni on tunnustanut teollisuusstrategiassaan erityisen lähipalveluiden ja yhteisötalouden ekosysteemin. Tässä oma-aloitteisessa lausunnossa komitea haluaa kuitenkin korostaa, että osuustoimintamallin avulla on rakennettu kilpailukykyisiä ja menestyviä yrityksiä ja että tällaisten yritysten menestys perustuu osaltaan niiden osallistamisvalmiuksiin, työntekijöiden osallistumiseen ja rakentavaan vuorovaikutukseen paikallisyhteisöjen kanssa.

2.5 Teollisuusosuuskunnilla on ratkaiseva rooli työpaikkojen luomisessa ja talouden häiriönsietokyvyn parantamisessa, koska ne edistävät osallistavia liiketoimintamalleja. Osuuskunnat sovittavat yhteen taloudelliset edut ja ympäristön ja yhteiskunnallisen kestävyyden ja ylläpitävät siten selviytymiskykyä maailmanlaajuisten haasteiden edessä. Niiden kyky asettaa kannattavuus, kilpailukyky ja sosiaalinen vastuu tasapainoon tekee niistä elintärkeitä Euroopan pitkän aikavälin talousstrategian kannalta.

3. **Euroopan kilpailukyky ja osuuskunnat**

3.1 Yritysten moninaisuus tunnustetaan perussopimuksissa, ja äskettäisessä Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiossa (unionin tuomioistuimen tuomio (ensimmäinen jaosto), annettu 8. syyskuuta 2011 – yhdistetyt asiat C-78/08–C-80/08) ([2]) tunnustetaan osuuskuntien erityinen luonne, mikä oikeuttaa kohdennettuihin toimiin.

([1]) Cooperatives Europen vuosikertomus 2024.

([2]) Yhdistetyt asiat C-78/08–C 80/08: Unionin tuomioistuimen tuomio (ensimmäinen jaosto) 8.9.2011 (Corte suprema di cassazionen (Italia) esittämät ennakkoratkaisupyynnöt) — Ministero dell'Economia e delle Finanze, Agenzia delle Entrate v. Paint Graphos Soc. coop. arl (C-78/08), Adige Carni Soc. coop. arl, selvitystilassa v. Agenzia delle Entrate, Ministero dell'Economia e delle Finanze (C-79/08) ja Ministero delle Finanze v. Michele Franchetto (C-80/08) (Ennakkoratkaisupyyntö — Tutkittavaksi ottaminen — Valtiontuki — Osuuskunnille myönnetyt veroedut — EY 87 artiklassa tarkoitetuksi valtiontueksi luokitteleminen — Soveltuvuus yhteismarkkinoille — Edellytykset) (EUVL C 311, 22.10.2011, s. 6).

3.2 Osuuskunnallinen liiketoimintamalli on täysin yhdenmukainen EU:n perussopimusten arvojen ja EU:n kilpailukyky-kompassin tavoitteiden kanssa. Osuuskunnat pyrkivät saavuttamaan sekä taloudelliset että yhteiskunnalliset tavoitteet ja ovat sen vuoksi erottamaton osa ’sosiaalista markkinataloutta’.

3.3 Osuuskuntaa yritysmuotona ei tunneta kovin hyvin kansalaisten keskuudessa eikä yksityisyritysten, pankkien ja julkishallinnon piirissä. Joissakin maissa osuuskunnat kärsivät syrjivistä käytännöistä tai kielteisistä konnotaatioista, eikä niitä tunnusteta täysivaltaisiksi yrityksiksi samalla tavoin kuin perinteisiä yrityksiä, mikä lisää niiden kasvun esteitä ja vaikeuttaa rahoituksen saantia perinteisten lainanantovälineiden avulla. Käsillä oleva lausunto voi auttaa edistämään mielikuvaa osuuskunnista kannattavina yrityksinä, jotka luovat arvoa ja vaurautta perinteisten yritysten tapaan. Ero on tavassa, jolla vauraus jakautuu ja arvo palautuu yhteiskuntaan.

3.4 Osuuskuntien pitkän aikavälin tavoitteena on saada aikaan taloudellista ja yhteiskunnallista kestävyyttä lisäämällä ihmisten vaikutusmahdollisuuksia, ennakoimalla muutoksia ja parantamalla resurssien käyttöä. Niiden voittoja ei käytetä maksimoimaan pääomasta saatavaa tuottoa vaan jakamaan saatuja hyötyjä kestäväpohjaisiin investointeihin. Voittoa tavoittelevien yritysten voitot jaetaan kasvukausien aikana yleensä hyvin avokätisinä osinkoina tai bonuksina. Sen sijaan osuuskunnissa voitot säästetään, jotta ne voivat sopeutua paremmin tuleviin matalasuhdanteisiin.

3.5 Osuustoimintamallin joustavuuden, mukautuvuuden ja luovuuden ansiosta osuuskunnat toimivat kaikilla talouden aloilla ja sopeutuvat kehittyviin taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin tarpeisiin. On olemassa eri kokoisia ja erityyppisiä osuuskuntia. Teollisuusosuuskuntia, joista suurin osa on palkansaajaosuuskuntia, ei tunneta yhtä hyvin. Niiden aloja ovat pääasiassa valmistusteollisuus, rakennusala tai ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta. Teollisuusosuuskuntia on sekä perinteisillä että kehittyvillä teollisuuden aloilla. Osuuskunnat toimivat myös esimerkiksi koulutus-, terveydenhuolto-, palvelu-, maatalouselintarvike- ja rahoitusaloilla sekä tietotekniikan, ohjelmistokehityksen, tekoälyn ja biolääketieteen kaltaisilla murroksellisilla aloilla.

3.6 Osuuskunnille on luonteenomaista pyrkiä lisäämään kaikkien jäsentensä vaikutusmahdollisuuksia tasapuolisesti, joten tasa-arvo on niille sekä tavoite että menestyksen mitta. Niissä on tietoisesti ja sitoutuneesti pyritty soveltamaan näitä arvoja myös työpaikoilla. Työntekijöiden osuuskunnissa esimerkiksi työntekijöiden osallistuminen yrityksen valvontaan ja johtamiseen lisää työntekijöiden tyytyväisyyttä, vahvistaa osaamista ja parantaa tuottavuutta. Sosiaalisten ehtojen sisällyttäminen julkisiin hankintaprosesseihin on ratkaisevan tärkeää osuuskunnille, koska se mahdollistaa niiden sosiaalisen tehtävän tunnustamisen ja arvostamisen taloudellisen suorituskyvyn rinnalla.

3.7 EU:ssa on menetetty neljän viime vuoden aikana lähes miljoona teollisuudenalan työpaikkaa ([3]), ja osuuskuntia olisi edistettävä yhtenä keinona torjua teollisuuden katoamista, jotta alalla voidaan varmistaa oikeudenmukainen vihreä ja digitaalinen siirtymä sekä suojella ja luoda laadukkaita työpaikkoja. Tässä yhteydessä Euroopan uudelleenteollistaminen on ensisijainen tavoite.

3.8 Sosiaalisilla osuuskunnilla on merkittävä asema rakennemuutosprosessissa, ja ne ovat olleet sosiaalisen innovaation tärkeä liikkeellepaneva voima. Työelämään integroitumista edistävillä sosiaalisilla osuuskunnilla on keskeinen rooli kaikista syrjäytyneimpien työntekijöiden saattamisessa työmarkkinoille tehokkaan ja asianmukaisen koulutuksen avulla. Eräissä maissa, kuten Bulgariassa, sosiaalialan osuuskunnat ovat suurimpia vammaisten henkilöiden työnantajia.

3.9 Koska teollisuusosuuskuntien on täytettävä hiiliraportointia koskevat vaatimukset, kuten minkä tahansa muun yrityksen, nykyisissä raportointikehyksissä ei useinkaan oteta huomioon niiden erityisiä hallintorakenteita ja sosiaalisia tavoitteita. Raportointijärjestelmiä olisikin mukautettava siten, että niissä otetaan paremmin huomioon osuuskuntamallin erityispiirteet ja vaikutukset kestävyyteen.

3.10 Monet osuuskunnat osallistuvat vihreään ja digitaaliseen siirtymään tai johtavat sitä myös vetyenergiantuotannon kaltaisia kehittyneitä aloja koskevassa tutkimuksessa, jossa esimerkiksi Italiassa yliopistolähtöisestä osuuskunnasta on tullut energia-alan innovoinnin vertailukohta. Kataloniassa uusiutuvan energian osuuskunnassa on lähes 86 000 jäsentä, ja se tuottaa 71,11 gigawattituntia vuodessa.

([3]) https://www.etuc.org/en/pressrelease/eu-loses-almost-million-manufacturing-jobs-just-4-years.

3.11 Osuustoimintamalli on osoittautunut tehokkaaksi ja kiinnostavaksi myös yleishyödyllisessä vesihuollossa. Tämä on käynyt ilmi Euroopan alueen asiakasomisteisten vesilaitosten yhteisön (ACOWAS-EU) työssä. Yhteisö perustettiin EU:n juomavesidirektiivin uudelleenlaatimista vuonna 2020 koskevan kuulemisjakson aikana, ja se on nostanut esille juomavesivarantojen yhteisöomistajuuden osuuskuntien kautta.

3.12 Esimerkiksi vesiosuuskuntia hoitavat ja omistavat paikallisyhteisöt, ja vaikka Itävallassa, Tanskassa, Suomessa, Espanjassa ja Irlannissa on saatu mielenkiintoisia kokemuksia, käytäntöä ei juuri tunneta ja tutkita.

3.13 Uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön alalla Euroopassa on parhaillaan meneillään merkittävä energiajärjestelmän siirtymä keskitetystä tuotannosta hajautettuun tuotantoon, ja suurta osaa uusiutuvan energian yhteisöistä hallinnoidaan osuuskuntamuodossa. Energiaosuuskunnat voivat toimittaa energiaa uusiutuvista energialähteistä muita edullisempaan hintaan. Jos tätä mallia edistetään, EU:n teollisuuden kilpailukyky paranee, koska yritysten energiakustannukset alenevat ja siirtyminen vihreään talouteen voi nopeutua.

3.14 Osuuspankeilla on ratkaiseva rooli Euroopan alueellisten talouksien vahvistamisessa, sen rahoitus- ja pääomamarkkinoiden tehostamisessa, sen strategisen riippumattomuuden lujittamisessa maailmanlaajuisesti sekä kestävän ja oikeudenmukaisen siirtymän rahoittamisessa.

3.15 On myös osuuskuntia, jotka kokoavat yhteen yrityksiä ja organisaatioita, joilla on yhteisiä tavoitteita, erikoistuneiksi klustereiksi yhteistyön, innovoinnin ja sosiaalisten ja ympäristövaikutusten maksimoimiseksi. Kukin osuustoimintaklusteri toimii tietyllä alalla ja tukee sen jäsenosuuskuntia helpottamalla niiden tuotteiden saavutettavuutta tai parantamalla niiden hallintakäytäntöjä.

3.16 Osuuskunnat ovat ratkaiseva mekanismi markkinoiden toimintapuutteiden korjaamisessa, koska ne asettavat etusijalle kollegisen vastuun periaatteen ja resurssien tasapuolisen jakamisen ja varmistavat, että välttämättömät tavarat ja palvelut ovat saatavilla myös talouden taantuman aikana. Ne lisäävät työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksia ja vakauttavat työllisyyttä epävakailla toimialoilla. Osuuskunnat lisäävät häiriönsietokykyä epävakailla markkinoilla sijoittamalla voittoja uudelleen ja keskittymällä pitkän aikavälin kestävyyteen sen sijaan, että ne toisivat lyhyellä aikavälillä tuottoa osakkeenomistajille.

3.17 Startup-yritykset ovat viime vuosina valinneet yhä useammin osuustoimintamallin, koska jaettu omistajuus edistää avointa innovointia ja oikeudenmukaista voitonjakoa. Nämä nykyaikaiset startup-osuuskunnat hyödyntävät digitaalisia välineitä päätöksenteon hajauttamiseksi, mikä tekee niistä sekä mukautuvia että kilpailukykyisiä kehittyvillä aloilla. Yhteistyön periaate antaa osuuskunnille mahdollisuuden tehdä yhteistyötä yhteishankkeiden parissa, toimia vastavuoroisesti, saada mittakaavaetuja ja vaihtaa tietämystä. Yhdessä digitaalisten välineiden kanssa se tarjoaa ratkaisevan kilpailuedun.

4. **Osuuskuntien panos jaetun vaurauden edistämiseksi ja EU:n teollisuuden kilpailukyvyn kehittämiseksi osallistavalla tavalla**

4.1 Yksi kiinnostavimmista ja onnistuneimmista käytännöistä teollisuuden rakennemuutoksen ja työpaikkojen suojelun alalla on toimintamalli, jossa työntekijät ostavat yrityksen osuuskunnan kautta (työntekijöiden yritysosto, Workers Buyout) eli yrityksen luovutus työntekijöille osuustoimintamallin mukaan.

4.2 Työntekijöiden yritysosto on rakenneuudistusprosessi, jossa työntekijät ostavat työnantajayrityksensä omistuksen suurimmaksi osaksi tai kokonaan ja ryhtyvät sitä kautta yhteisomistajiksi. Näin toimitaan useimmiten silloin, kun työntekijät haluavat pelastaa työpaikkansa ja estää työnantajayrityksensä sulkemisen.

4.3 Työntekijöiden yritysosto voi olla väline myös silloin, kun niin sanotussa terveessä yrityksessä, yleensä perheomisteisessa pk-yrityksessä, on vaikeuksia siirtymävaiheessa tai sukupolvenvaihdoksessa. Tämä näkyy erityisesti Ranskassa, jossa ”työntekijöiden yritysostot eivät välttämättä, jos koskaan, liity taloudellisen suorituskyvyn puutteeseen”. Tutkimuksessa ([4]) todetaan myös, että ”se voi johtua (omistajien) eläkeiän saavuttamisesta tai halukkuudesta uranvaihdokseen”.

([4]) https://www.fi-compass.eu/esfplus/workers-buyout.

4.4 Työntekijöiden yritysostoilla on myönteinen sosioekonominen vaikutus, koska siten pelastetaan työpaikkoja ja säilytetään osaamista ja tuloja Euroopassa, mutta niihin liittyy myös merkittäviä esteitä, kuten sääntelyn puutteet, asianmukaisten oikeudellisten ja tukitoimenpiteiden puute, rahoitusmekanismit, vivutetun työntekijöiden yritysostomallin puute, kaupallisten pankkien vähäinen kiinnostus sekä likvidointia ja siirtoja käsittelevien ammattilaisten puutteelliset tiedot osuustoimintamallista. Osuustoimintajärjestöt tarjoavat teknistä apua, neuvontapalvelut mukaan lukien, tulevien työntekijä-omistajien koulutusta ja rahoitusvälineitä, ja niillä on keskeinen rooli työntekijöiden yritysostojen menestyksen takaamisessa ja työntekijöille aiheutuvien riskien rajoittamisessa. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä ESR+ -ohjelmasta maksettavia tukia paremmin neuvontapalvelujen ja teknisen avun antamiseksi työntekijöiden yritysostoon liittyvissä tilanteissa.

4.5 Olisi toteutettava työntekijöiden yritysostoja tukevia lisätoimenpiteitä. Näitä ovat esimerkiksi suorat rahoitusmekanismit, joilla autetaan työntekijöitä investoimaan kriisissä oleviin tai vailla jatkajaa oleviin yrityksiin; osuustoimintajärjestöjen valmiudet lisätä oman pääoman ehtoista ja oman pääoman luonteista rahoitusta ja luoda erityisiä takuita; alueellisten viranomaisten toteuttamat rahoitustoimet, joilla täydennetään työntekijöiden pääoman ja osuuskunnan taloudellista rahoitusta; työntekijöiden yritysostojen verokannustimet; ja työntekijöille myönnettävät etuoikeudet, jotta heillä on parhaat edellytykset tehdä julkinen ostotarjous sulkemisuhan alla olevasta yrityksestä.

5. **Vaikutus työpaikkoihin, koulutukseen, osaamiseen, siirtymään ja teknologiaan**

5.1 Osuuskuntayrittäjyys luo enemmän työpaikkoja kuin perinteinen yrittäjyys. Esimerkiksi Espanjassa 3 207 580 yrityksestä yli puolella (53,6 prosentilla) ei ole lainkaan työntekijöitä. Sen sijaan vain 21,21 prosentilla osuuskunnista ei ole työntekijöitä (ja ne toimivat pääasiassa rakennusalalla ja kaupan alalla). Lisäksi 35,55 prosenttia osuuskunnista työllistää yhdestä kahteen työntekijää, mikä on enemmän kuin 27,99 prosenttia perinteisistä yrityksistä, ja 19,08 prosenttia työllistää kolmesta viiteen työntekijää, kun vastaava luku muissa yrityksissä on 9,65 prosenttia ([5]). Vaikka nämä luvut voivat vaihdella maittain, ne kuvaavat yleistä suuntausta osoittaen, että osuuskuntamallissa työpaikkojen luomisella ja säilyttämisellä on suurempi painoarvo kuin muissa yrityksissä.

5.2 Kilpailukykyä koskevassa Draghin raportissa tunnustetaan tarve kaventaa strategisten alojen osaamisvajetta. Osuustoiminnan periaate ”koulutus ja tiedotus” vetoaa osuuskuntiin, jotta ne tarjoaisivat koulutusta ja opetusta jäsenilleen ja työntekijöilleen. Niille on ominaista elinikäinen oppiminen, jonka ansiosta työntekijät voivat vastata muutoksiin joustavasti.

5.3 Kansainvälinen osuustoimintaliitto määrittelee osuustoimintaperiaatteissaan yhteisöllisyyden yhdeksi tärkeimmistä osuuskuntien olemassaoloa ja toimintaa ohjaavista arvoista: ”Osuuskunnat edistävät yhteisöjensä kestävää kehitystä jäsentensä hyväksymien politiikkojen avulla.” Tämä korostaa sitä, että osuuskunnat ovat ainutlaatuisessa asemassa tukiessaan paikallista kehitystä ja kolminkertaista siirtymää (vihreä, digitaalinen, kiertotalouden mukainen), koska niiden yhteisölähtöinen ja kestäväpohjainen lähestymistapa liiketoimintaan on yhdenmukainen kiertotalouden periaatteiden kanssa.

5.4 Teollisuusosuuskunnat voivat edistää yhteisölähtöisen talouden kehittämistä ja parantaa EU:n laajuisen puhtaan ja osallistavan teollisuuden alhaalta ylöspäin suuntautuvaa kehittämistä. Siksi ETSK kannustaa EU:n toimielimiä tunnustamaan täysin osuuskuntien roolin uusien puhtaan teollisuuden ohjelman aloitteiden täytäntöönpanossa.

5.5 Tekoälyn ja koneoppimisen kasvava merkitys teollisuudessa tekee datan saatavuudesta, tallentamisesta ja hallinnasta olennaisen tärkeää ja strategisesti merkityksellistä. Tästä syystä dataosuuskuntien arvo teollisuuden muutosten hallinnassa lisääntyy. Osuuskuntien perustaminen datan hallintaa ja vaihtoa varten palvelisi ihmisiä (työntekijöitä, kuluttajia, yrittäjiä) ja pk-yrityksiä, jotka eivät pysty yksin ottamaan käyttöön tai käsittelemään suuria määriä dataa.

5.6 Osuuskunnat näyttäisivät soveltuvan erityisen hyvin välitystoiminnan ja datan vaihdon tai jakamisen hallinnoimiseen yritysten välillä. Osuuskuntamuodon avulla voidaan etenkin varmistaa, että datan hallinnointi palvelee sekä rekisteröityjen että datan haltijan – tässä tapauksessa rekisteröityjen omistaman osuuskunnan – etuja. Tällaiset rakenteet mahdollistaisivat siten yhteisen osallistavan hallintotavan kansalaisten, yritysten ja yrittäjien kesken.

([5]) Osuustoiminta Espanjassa vuonna 2023.

5.7 Teollisuusosuuskunnat voivat hyödyntää paikallisia suhteitaan ja osallistua teolliseen symbioosiin, jossa yhden teollisuudenalan tai teollisuusosuuskunnan jätteet tai sivutuotteet voivat toimia tuotantopanoksina toiselle. Tämä tukee resurssitehokkuutta ja jäte-, energia-, vesi- ja materiaalisäästöjä. Teollisuusosuuskuntien tukemiseksi näiden käytäntöjen omaksumisessa EU:n ja kansallisten toimielinten olisi harkittava erityisiä toimintalinjoja, kuten paikallisesti toteutettuja tai kunnallisia verokannustimia, verohelpotuksia vasta perustetuille osuuskunnille, tukia, avustuksia tai muuta matalan edun mukaista rahoitusta, tukia alueellisille tiedonjakoalustoille sekä kuntien ja alueiden investointeja infrastruktuuriin (esimerkiksi yhteiset teollisuuspuistot, ekoteollisuusvyöhykkeet, jätteenkäsittely-/kierrätyspaikat, käänteiset logistiikka-keskukset jne.).

5.8 Teollisuusosuuskunnilla voi olla erityinen rooli aluekehityksessä, koska ne edistävät osallistavaa talouskasvua. Niiden demokraattinen hallintotapa varmistaa, että voitot sijoitetaan uudelleen paikallistasolla, mikä vahvistaa alueellisia talouksia, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja työllisyyttä. Osuuskunnat priorisoivat pitkän aikavälin kestävyyttä ja edistävät siten paikallisten teollisuudenalojen häiriönsietokykyä sekä paikallista ja alueellista innovointia teollisuudessa. Tämä olisi tunnustettava EU:n politiikoissa, myös koheesiorahastoissa, räätälöidyssä rahoituksessa ja paikallis- tai aluetason kannustimissa, joilla edistetään alueellista ja paikallista kasvua, työllisyyttä ja kehitystä.

5.9 Yksi osuuskuntien itse esiin nostamista haasteista on se, että tietämys osuustoiminnasta on puutteellista. Komitea kannustaa EU:n toimielimiä, myös Euroopan alueiden komiteaa, sekä kansallisia toimijoita asettamaan etusijalle osuusmallia koskevan koulutuksen valtavirtaistamisen ja varmistamaan, että oppisopimusopiskelijat ja yleensä oppijat, opiskelijat ja nuoret saavat tietoa osuusperiaatteista ja -toimista. Erityisesti Erasmus+ -ohjelmaa olisi hyödynnettävä järjestelmällisemmin tällä alalla. Erasmus+ -ohjelmasta olisi tuettava osuustoimintaan perustuvaa liiketoimintamallia käsittelevää koulutusta, johon voisi sisältyä esimerkiksi erityisten harjoittelu- ja liikkuvuusmahdollisuuksien kehittäminen osuuskunnissa kaikkialla EU:ssa.

5.10 Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä osuustoimintaa koskevan tietämyksen kehittämiseen korkea-asteen koulutuksessa, jotta opiskelijat voivat tehdä tietoon perustuvia päätöksiä ja harkita osuuskuntayrittäjyyttä yhtenä uravaihtoehtona. Osuustoimintamallin edistämiseen tulisi panostaa entistä enemmän nuorten yrittäjien ja startup-yritysten keskuudessa. Osuustoimintamallia olisi edistettävä myös tulevassa EU:n start-up- ja scale-up-strategiassa.

5.11 Osuustoimintaan liittyvä opetus olisi sisällytettävä yritysten kansallisten ja paikallisten tukiorganisaatioiden koulutustoimintaan, jotta lisättäisiin alan houkuttavuutta liiketoiminnan kehittämisen muotona. On myös tärkeää levittää tietoa suurelle yleisölle ja yksityiselle sektorille (pankeille, rahoituslaitoksille ja julkishallintoon) sekä teollisuuden ja elinkeinoelämän järjestöille.

Bryssel 3. joulukuuta 2025.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Séamus BOLAND